09/07/2020

Αγ. Μιχαήλ Πακνανάς: Ο εν Αθήναις αθλήσας ένδοξος νεομάρτυς

/ Βίοι Αγίων

Μέσα στη μακρόχρονη χριστιανική ιστορία της περιωνύμου και αγιοτόκου πόλεως των Αθηνών έζησαν αγιασμένες μορφές, οι οποίες διακρίθηκαν για το αγωνιστικό τους φρόνημα και την ακλόνητη πίστη τους στον Σωτήρα ημών Ιησού Χριστό.

Ακόμα και κατά τη σκοτεινή περίοδο της Τουρκοκρατίας υπήρξαν φωτεινά παραδείγματα νεομαρτύρων που αποδεικνύουν περίτρανα ότι ο Χριστός ζει και βασιλεύει σε όλους τους αιώνες, ακόμα και σε εποχές που ασθένησε η πίστη και λιγόστεψε η ελπίδα. Ανάμεσα στους νεαρούς αθλητές της πίστεως που έζησαν και μαρτύρησαν μέσα στη ζοφώδη περίοδο της Τουρκοκρατίας, συγκαταλέγεται και ένας αγράμματος, αλλά ευσεβής Αθηναίος κηπουρός, ο άγιος ένδοξος νεομάρτυς

Μιχαήλ ο Πακνανάς ή και Μπακνανάς επονομαζόμενος, ο δι’ αποκεφαλισμού μαρτυρικώς τελειωθείς στους στύλους του Ολυμπίου Διός στις 9 Ιουλίου 1771.

Ο νεαρός και λαμπρός αυτός αθλητής της πίστεως, ο οποίος συναριθμήθη στην ευλογημένη χορεία των αθλοφόρων ομολογητών και μαρτύρων του ονόματος του Κυρίου, γεννήθηκε το 1753 στην Αθήνα και συγκεκριμένα στην ιστορική συνοικία της Βλασσαρούς που βρίσκεται στον χώρο της Αρχαίας Αγοράς των Αθηνών. Οι γονείς του ήταν φτωχοί, αλλά ιδιαίτερα ευσεβείς, κατοικούσε δε σ’ ένα μικρό σπίτι επί της οδού Αστεροσκοπείου, το οποίο συνόρευε στη βόρεια πλευρά του με τον περίφημο βυζαντινό ναό των Αγίων Αποστόλων του Σολάκη που σώζεται μέχρι σήμερα στον χώρο της Αρχαίας Αγοράς. Η μεγάλη ανέχεια των γονέων του δεν του έδωσε την ευκαιρία και τη δυνατότητα να μορφωθεί, γι’ αυτό και παρέμεινε αγράμματος. Ήταν όμως απλοϊκός στη συμπεριφορά του και διέθετε μεγάλη πίστη στον Ιησού Χριστό, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τον τακτικό εκκλησιασμό του στον ιστορικό Ιερό Ναό της Παναγίας Βλασσαρούς, ο οποίος χρονολογείτο από τον 17ο αιώνα, αλλά δυστυχώς κατεδαφίσθηκε το 1937 κατά τη διάρκεια των ανασκαφών της Αμερικανικής Αρχαιολογικής Σχολής στον χώρο της Αρχαίας Αγοράς. Μάλιστα από τον ναό αυτό πήρε τη προσωνυμία «Βλασσαρού» η ομώνυμη ιστορική αθηναϊκή συνοικία, στην οποία κατοικούσε ο ευσεβής και ενάρετος Μιχαήλ.

Όταν άρχισε ο Μιχαήλ να μεγαλώνει, ο πατέρας του, ο οποίος ονομαζόταν Αντώνιος, τον πήρε κοντά του στους κήπους στη σημερινή συνοικία του Ν.Κόσμου, όπου εργαζόταν, για να τον βοηθά. Έτσι ο αγράμματος, αλλά ευσεβής Μιχαήλ έγινε κηπουρός. Είχε μάλιστα και ένα γαϊδουράκι, με το οποίο μετέφερε και πουλούσε διάφορα αγροτικά προϊόντα στα χωριά που βρίσκονταν γύρω από την Αθήνα. Μία ημέρα και ενώ επέστρεφε από τη συνηθισμένη του διαδρομή, σταμάτησε σε μία βρύση για να ξαποστάσει και να πιει νερό. Εκεί συνελήφθη από τους Τούρκους με την ανυπόστατη κατηγορία ότι δήθεν μετέφερε πυρίτιδα για να ενισχύσει τους υποκινούμενους από τους Ρώσους αρματωμένους Έλληνες στα γύρω χωριά και τη Σαλαμίνα και μάλιστα σε μία περίοδο που υπήρχε

επαναστατικός αναβρασμός λόγω των Ορλωφικών. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τον συγγραφέα Δημήτριο Σισιλιάνο (1875-1974) και το βιβλίο του «Παλαιαί Αθήναι, 1205-1821», ο ίδιος ο Μιχαήλ είχε λάβει μέρος στην εξέγερση των Ελλήνων κατά την περίοδο του Ρωσοτουρκικού πολέμου (1768 - 1774).

Ὁ ἅγιος
Μιχαήλ
ὁ Μπακνανάς

Μετά τη σύλληψή του, τον οδήγησαν στη φυλακή χτυπώντάς τον, και επί τριάντα ημέρες τον πίεζαν να ασπασθεί τον μουσουλμανισμό, υποβάλλοντάς τον σε φρικτά βασανιστήρια. Μάλιστα τον φοβέριζαν ότι εάν δεν τουρκεύσει, τότε θα τον θανατώσουν. Όμως ο ευσεβής και πάναγνος στην ψυχή Μιχαήλ αγνόησε τις απειλές και τα δελεάσματα των λυσσαλέων Τούρκων και έμεινε σταθερός και ακλόνητος στην πίστη του Ιησού Χριστού, επιδεικνύοντας αξιοθαύμαστη καρτερία και υπέρμετρο σθένος. Στη φυλακή ερχόταν και επισκεπτόταν τον Μιχαήλ ένας θεοσεβής χριστιανός, ονόματι Γεώργιος, ο οποίος μόλις πληροφορήθηκε τη φυλάκισή του, στάθηκε αρωγός στις δύσκολες στιγμές του, εμψυχώνοντάς τον να συνεχίσει με το ίδιο θάρρος και την ίδια δύναμη τον αγώνα του για του Χριστού την πίστη την αγία. Βλέποντας οι βασανιστές το ακμαίο φρόνημα και την αδάμαστη πίστη του νεαρού Μιχαήλ, αποφάσισαν να τον βγάλουν από τη φυλακή, όπου είχε υποβληθεί σε βασανιστήρια επί τριάντα ημέρες, και να τον οδηγήσουν στον Βοεβόδα. Αυτός προσπάθησε με διάφορα δελεάσματα και κολακείες να τον πείσει να αλλαξοπιστήσει και έτσι να αποφύγει τη θανατική καταδίκη. Ο θαρραλέος όμως Μιχαήλ έμεινε και πάλι σταθερός στην πίστη του, στους δε εκφοβισμούς και τις δελεαστικές προτάσεις απαντούσε με τη χαρακτηριστική φράση: «Δεν τουρκεύω». Βλέποντας ο Βοεβόδας την αμετάβλητη στάση του νεαρού αθλητού της πίστεως, τον έστειλε στον περίφημο Καλοπασσιά από τα Ιωάννινα, ο οποίος τις ημέρες εκείνες βρισκόταν στην Αθήνα. Αυτός προσπάθησε άλλοτε με κολακείες και υποσχέσεις για πλούσια δώρα και πολλά χρήματα και άλλοτε με απειλές ότι θα τον βασανίσει και θα τον θανατώσει, να τον πείσει να γίνει μουσουλμάνος. Αλλά ο γενναίος αθλητής του Χριστού απαντούσε με την απλότητα και την ευγένεια της ψυχής του διαρκώς με δύο λέξεις που δεν ήταν άλλες από το: «Δεν τουρκεύω». Τότε ο Καλοπασσιάς απευθυνόμενος στον νεαρό Μιχαήλ, του πρότεινε να αρνηθεί τη χριστιανική του πίστη προσωρινά για να μπορέσει να γλυτώσει τη ζωή του και κατόπιν να πάει σε άλλο τόπο και ας ασπασθεί εκεί και πάλι την πίστη του στον Ιησού Χριστό. Όμως ο λαμπρός και καλλίνικος νεομάρτυς του Χριστού έμεινε σταθερός και ακλόνητος στην πίστη του, ενώ φώναζε ακατάπαυστα: «δεν τουρκεύω, δεν τουρκεύω». Βλέποντας ο Καλοπασσιάς την αλύγιστη πίστη του Μιχαήλ στον Ιησού Χριστό, δόθηκε η εντολή να οδηγηθεί στον κριτή για να τον δικάσει. Αυτός με τη σειρά του προσπάθησε με διάφορους τρόπους να τον προτρέψει να αλλαξοπιστήσει, αλλά και πάλι ο γενναίος ομολογητής της χριστιανικής πίστεως έλεγε διαρκώς τις λέξεις: «Δεν τουρκεύω». Τότε ο κριτής αποφάσισε τη δι’ αποκεφαλισμού θανάτωσή του.

Κατά τη διάρκεια της μετάβασης του μάρτυρος στον τόπο της εκτέλεσης και παρόλο που ήταν δέσμιος και εξουθενωμένος από τα βασανιστήρια, πήγαινε με μεγάλη προθυμία και χαρά προς τον τόπο του μαρτυρίου, ενώ από τους χριστιανούς που έβρισκε στον δρόμο του, τους ζητούσε να τον συγχωρήσουν, ευχόταν δε ο Θεός να συγχωρήσει και αυτούς. Όταν έφτασε ο γενναίος Μιχαήλ στον τόπο της εκτέλεσης, γονάτισε και αφού προσευχήθηκε στον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, έσκυψε την κεφαλή του γεμάτος χαρά και ανέμενε ήρεμος και γαλήνιος τον θάνατο, ο οποίος θα τον οδηγούσε στην αιώνια και αληθινή ζωή. Ο δήμιος χτύπησε με την ανάποδη πλευρά του σπαθιού τον λαιμό του μάρτυρος για να τον κάνει να δειλιάσει και έτσι να αρνηθεί τον Χριστό, έστω και την τελευταία στιγμή. Ο Μιχαήλ όμως του απάντησε: «Χτύπα για την πίστη». Στη συνέχεια ο δήμιος γύρισε το σπαθί από την κοφτερή του πλευρά και τον χτύπησε ελαφρά με την κόψη του σπαθιού για να τον κάνει να πονέσει και να αλλαξοπιστήσει. Αλλά και πάλι ο νεαρός αθλητής της πίστεως όχι μόνο δεν δείλιασε, αλλά απεναντίας φώναζε δυνατότερα προς τον δήμιο την ίδια φράση: «Χτύπα για την πίστη». Όμως η θαρραλέα αυτή στάση του Μιχαήλ εξαγρίωσε τον δήμιο σε τέτοιο βαθμό, ώστε επέφερε στη συνέχεια στον μάρτυρα ένα τόσο δυνατό χτύπημα, ώστε αποκόπηκε η τιμία κεφαλή του. Μ’ αυτό τον τρόπο ο δεκαοχτάχρονος Αθηναίος κηπουρός Μιχαήλ ο Πακνανάς έλαβε τον αμάραντο στέφανο του μαρτυρίου και προσχώρησε στη θριαμβεύουσα Εκκλησία για να τιμάται και να δοξάζεται αιώνια ως γενναίος ομολογητής και ένδοξος μάρτυς του ονόματος του Κυρίου. Η δι’ αποκεφαλισμού μαρτυρική τελείωση του αγίου ενδόξου νεομάρτυρος Μιχαήλ του Πακνανά έλαβε χώρα στους στύλους του Ολυμπίου Διός στις 9 Ιουλίου 1771, που είναι και η ημέρα εορτασμού της μνήμης του. Ενδεικτικό είναι ότι μέχρι σήμερα σε έναν από τους στύλους του αρχαίου ειδωλολατρικού ναού σώζεται εγχάρακτη επιγραφή που μαρτυρεί και επιβεβαιώνει τον αποκεφαλισμό του αγίου, γράφει δε το ακόλουθο: «1771 Ιουλίου 9, απεκεφαλίσθη ο Πακνανάς Μιχάλης…».

ΥΠΕΡ ΥΓΕΙΑΣ
ΜΑΡΙΑΣ
ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ
1981.

Στις 4 Απριλίου 2003 ο άγιος νεομάρτυς Μιχαήλ ο Πακνανάς ή και Μπακνανάς όπως ονομάζεται, ανακηρύχθηκε από την Εκκλησία της Ελλάδος προστάτης άγιος των διαιτολόγων και διατροφολόγων, αφού ως κηπουρός συνέστηνε μία διατροφή πλούσια σε φρούτα και λαχανικά. Το όνομά του φέρει τιμητικά σήμερα κεντρικός αθηναϊκός δρόμος στην περιοχή του Ν. Κόσμου, καθώς και παρακείμενη στάση του τραμ. Η πανίερη μνήμη του ενδόξου αυτού Αθηναίου νεομάρτυρος τιμάται στην Αθήνα στους Ιερούς Ναούς Αναλήψεως Κυρίου Ν. Κόσμου και Αγίου Φιλίππου Βλασσαρούς, ενώ από το 2010 τελείται κατ' έτος στη μνήμη του υπαίθρια Θεία Λειτουργία στον αρχαιολογικό χώρο των στύλων του Ολυμπίου Διός που αποτελεί και τον τόπο του ενδόξου μαρτυρίου του, με πρωτοβουλία του Αρχιμανδρίτου π. Μαξίμου Κάππα, Προϊσταμένου του ιστορικού Ιερού Ναού Αγίας Φωτεινής Ιλισσού. Αξιομνημόνευτη είναι και η ψηφιδωτή εικονογραφική παράσταση του αγίου στον Ιερό Ναό Αγίου Ανδρέου Δήμου Αγίας Παρασκευής Αττικής, αλλά και η ιστορηθείσα από τον αείμνηστο Φώτη Κόντογλου τοιχογραφία του ενδόξου Αθηναίου νεομάρτυρος στο παρεκκλήσιο της Αγίας Ειρήνης της οικογένειας Πεσμαζόγλου στην Κηφισιά Αττικής. Προς τιμήν του ενδόξου αυτού Αθηναίου αγίου έχουν ποιήσει ασματικές ακολουθίες ο αείμνηστος Μέγας Υμνογράφος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας Γεράσιμος Μοναχός ο Μικραγιαννανίτης, ο οποίος έχει ποιήσει και Παρακλητικό Κανόνα, αλλά και ο Μέγας Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας Δρ. Χαραλάμπης Μ. Μπούσιας, ο οποίος έχει ποιήσει και Χαιρετιστήριους Οίκους στον ένδοξο Αθηναίο νεομάρτυρα του 18ου αιώνα.

Ο άγιος νεομάρτυς Μιχαήλ ο Αθηναίος κηπουρός, ο και Πακνανάς ή Μπακνανάς επονομαζόμενος, προβάλλει στη σημερινή εποχή μας ως φωταυγής αστέρας και οδοδείκτης στην πνευματική πορεία των Ελλήνων του 21ου αιώνα, αφού διδάσκει και παραδειγματίζει με το ακμαίο αγωνιστικό του φρόνημα και την ακλόνητη πίστη του στον Ιησού Χριστό. Παράλληλα με τη δι' αποκεφαλισμού μαρτυρική του τελείωση υπέρ του ονόματος του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού συνέβαλε αποφασιστικά στην αναζωογόνηση της χλιαρής πίστεως των χριστιανών της εποχής του και στην αποφυγή του πνευματικού αποπροσανατολισμού του ελληνορθοδόξου Γένους μας στα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος
Εκπαιδευτικός